

Klinikejerkonference 2023 - del 2

- Hvordan løser vi manglen på arbejdskraft sammen?
- Rekruttering, tilknytning og kompetenceudvikling

Vært: Afholdt af Tandlægeforeningen 22.04.2023.

Deltagere: 106 klinikejere ud af ca. 1700 i DK.

Talere:

Søren Bach Petersen, formand for Klinikejerudvalget

Susanne Kleist, formand for Tandlægeforeningen

Mikkel Severin, mindcontrol ekspert

Laust Høgedahl, lektor, Center for Arbejdsmarkedsforskning (CARMA), AAU

Noa Jankovic, politisk chef i TF

Ole Marker, vicedirektør TF (tidl.)

Anne Skare Nielsen, fremtidsforsker

Top 3 Dental Insights

1. Mangel på arbejdskraft i alle fag

Lige nu har vi stor mangel på arbejdskraft i tandplejebranchen. Vi står midt i den 4. teknologiske evolution, fordi vi har AI, IoT og automatisering. Klimaet kræver store grønne omstillinger.

Der kommer flere og flere ældre, som lever længere og kommer til at mangle i arbejdsstyrken. Den store ældre generation går på pension, og den yngre generation er for lille til at erstatte dem.

Der er lige nu i 2023 rekordhøj beskæftigelse og meget lav ledighed. Der mangler arbejdskraft i alle fag. Vi kommer især til at mangle faglærte og folk med længere videregående uddannelser. Arbejdskraftsmangel bliver det nye normale i fremtiden.

Rapporten fra SST "Fremtidens Tandpleje 2018-2040" har fejlet totalt i sine fremtidsfremskrivninger. Der forsvinder flere tandlæger end der kommer.

2. Hvad kan vi gøre ved arbejdskraftmanglen i tandplejen her og nu?

Indsatsområder for at skabe et øget arbejdsudbud på tandklinikkerne, bl.a.:

- Skab et godt arbejdsmiljø og fleksibilitet! Det er vigtigere end løn.

- Delegation af kompetencer
- Opkvalificering af medarbejdere (efter- og videreuddannelse)
- Digitalisering

Det giver fx ikke mening at en god klinikassistent skal sidde i receptionen, hvis man ellers mangler klinikassistenter. Tandlæger skal delegere meget mere til tandplejere og KA'er.

En deltager ved konferencen nævnte, at man kan ansætte butiksudlærte og andre folk fra servicefaget, gøre dem interesserede i tandplejefaget, og så sende dem på KA-skole bagefter.

3. Hvordan fanger vi politikernes interesse?

Nyt udspil til voksentandplejen forventes i 2024.

TF's 3 pejlemærker:

1. Bedre sammenhæng med patienten i centrum (sund mund sund krop)
2. En tandlæge tæt på - nu og i fremtiden (mindre bureaukrati, uddannelser og klinikejer skal være mere attraktivt)
3. Tandsundhed for alle, uanset livsvilkår (nedbring social ulighed)

Politikerne interesserer overhovedet ikke på tandlæger, de tænker kun på deres valg og hvad det betyder noget i deres valgkreds. Medierne synes også kun tandlæger er spændende, hvis der er patienter med.

Præmisser for politisk interessevaretagelse: Der skal være en brændende platform! Der sker intet på Christiansborg, hvis man ikke kender nogen. Opbygning af alliancer er afgørende.

BONUS. Sådan får du fremtidssans

Vi løber aldrig tør for problemer. Vi skal vide at vi arbejder med de rigtige problemer. Vi har alle fremtidssans.

Vi skal gå fra mere til bedre! Bedre regler, bedre politikere, bedre medarbejdere, bedre arbejdsplads, bedre ledere osv.

Vær nysgerrig som en turist. Lyt højere! Magi skaber ofte når vi bryder reglerne! Mere rebel, mindre pedel. Hvad med PETernity leave? Barsel for sine dyr? Det fleksible arbejdsmarked bliver kun større.

Vi har taget kampen om det fysiske arbejdsmiljø. Nu kommer det psykiske arbejdsmiljø med Trivsels-Smilely ordning. Snart vil vi have smartwatches på der dokumenterer hvem der dræner vores energi. Vi skal arbejde til vi dør, men holde pauser igennem livet.

Bekymringsindustrien er big business! Vi skal gå fra sygdom til "sunddom" (at det er normalt at man lever med sin sygdom)!

AI erstatter ikke folk, men folk bliver kun erstattet af folk der kan bruge AI.

Dental Insights - de komplette noter

Arbejdsmarkedet - Hvordan udvikler det sig, og hvordan passer tandplejebranchen ind?

Arbejdsmarkedet påvirkes af udbud og efterspørgsel. Der hvor udbud og efterspørgsel møder hinanden, bestemmer prisen og antallet. Lige nu har vi stor mangel på arbejdskraft.

Hvad påvirker arbejdsudbuddet i tandplejebranchen?

- Økonomi er den afgørende rammebetingelse for udbuddet.
- Tandplejesektoren leverer nødvendighedsvarer.
- Afhængig af arbejdsmarkedspolitik.
- Afhængig af uddannelsespolitik.
- Regulering af arbejdsmarkedet - den danske model.

The Economist Issue: The next supermodel - Why we should look at the Nordic countries (den danske model). Den danske model er en vindermodel (set udefra).

Hvordan ser rekrutteringssituationen ud i dag og i fremtiden?

Forandrende faktorer for arbejdsmarkedet:

- Teknologi
- Demografi
- Klima
- Globalisering

Vi står midt i den 4. teknologiske evolution, fordi vi har AI, IoT og automatisering.

Der kommer flere og flere (knap 500.000 i 2022) udenlandsk arbejdskraft i DK.

Klimaet kræver store grønne omstillinger.

Der kommer flere og flere ældre, som lever længere og kommer til at mangle i arbejdsstyrken. Den store ældre generation går på pension, og den yngre generation er for lille til at erstatte dem.

Der er lige nu i 2023 rekordhøj beskæftigelse og meget lav ledighed. Der mangler arbejdskraft i alle fag. Vi kommer især til at mangle faglærte og folk med længere videregående uddannelser. Demografien kommer til at forstærke dette.

Uddannelser er i konkurrence om de små årgange. Arbejdskraftsmangel bliver det nye normale i fremtiden.

Løsninger - Hvilke håndtag kan der drejes på?

Indsatsområder for at skabe et øget arbejdsudbud (TF agerer centralt i kollektiv interessevaretagelse, mens klinikejeren foretager ledelse på klinikken):

Kort sigte for klinikken:

- Skab et godt arbejdsmiljø og fleksibilitet! Det er vigtigere end løn.
- Lokal løntillæg og personalegoder
- Fra deltid til fuldtid
- Nedbringe sygefravær
- Alternative jobprofiler (fx sosu)
- Delegation af kompetencer

Langt sigte for klinikken:

- Opkvalificering af medarbejdere (efter- og videreuddannelse)
- Digitalisering

Kort sigte for TF:

- Udbudsreformer
- Udenlandsk arbejdskraft (udenlandske tandlæger kan få fast track opholdstilladelse i DK)
- Fleksible kollektive overenskomster

Langt sigte for TF:

- Kvalitet af uddannelser (gøre mere attraktiv)
- Begræns frafald fra uddannelser
- Fleksible indgange i faget
- Gode muligheder for opkvalificering og efter- og videreuddannelse

Øge status for de tandfaglige professioner.

Folk vil gerne forbruge mindre, arbejde mindre og dermed støtte klimaet mere. Det koster så på lønnen, og det skal folk være villige til.

Den yngre generation har forlænget ungdommen, men shopper mere mellem jobs og uddannelser.

Der skal spilles på alle tangenter af klaveret! For der kommer til at være permanent arbejdskraftmangel.

Workshop del 1 - Politisk interessevaretagelse

2023: Tandsundhed er ikke en central del af den nye regerings lovprogram, men kan tænkes ind flere steder. Området kører i to spor: akutplan og langsigtet plan, og nedbringe uligheden i sundhedsvæsenet både geografisk og socialt. Nyt udspil til voksentandplejen forventes i 2024.

TF's 3 pejlemærker:

1. Bedre sammenhæng med patienten i centrum (sund mund sund krop)
2. En tandlæge tæt på - nu og i fremtiden (mindre bureaukrati, uddannelser og klinikejer skal være mere attraktivt)
3. Tandsundhed for alle, uanset livsvilkår (nedbring social ulighed)

Er TF en patientforening? Hvis det er til gavn for tandlægerne, er det gavn for patienterne. Politikerne interesserer overhovedet ikke på tandlæger, de tænker kun på deres valg og hvad der betyder noget i deres valgkreds. Medierne synes også kun tandlæger er spændende, hvis der er patienter med.

License to operate: en specifik branche der er gør dem til brede, almennyttige samfundsinteresser. Det er en god forretning at være samfundsrelevant.

Gode politikerord:

Alle danskere i DK, højtspecialiseret tandpleje, sammenhæng, god prioritering for samfundet, forbedre folkesundheden.

Udenlandske tandlæger skal have lettere og hurtigere autorisation. Flere alliancer skal laves med andre sundhedsorganisationer. TF er begyndt at blive kontaktet af andre sundhedsorganisationer. Der bliver forhandlet et udspil til en ny model for voksentandpleje i 2024.

Der er mangel på tandlæger, tandplejere og klinikassistenter.

Det omhandler sundhedspolitik, uddannelsespolitik, beskæftigelsespolitik og forskellige brancher osv.

Præmisser for interessevaretagelse:

- Der skal være en brændende platform.
- Opbygning af relationer og styrkelse af standens image over for eksterne interessenter.
- Opbygning af alliancer, også uhellige (HK og Tandplejerforeningen).
- Bruge "lobbyistens værktøjskasse".

Fra viden til handling:

1. Uvidenhed (informere)
2. Viden (informere)

3. Accept (informere)
4. Intention (dialog)
5. Motivation (involvering)
6. Handling (involvering)

Der sker intet på Christiansborg, hvis man ikke kender nogen (politikere OG embedsfolk)!

TF vil gerne have at tandlægerne har et sundsfagligt image fremfor at være købmænd! Det er helt normalt at foreninger er medlem af forskellige erhvervsklubber, så man kan danne netværk med de rigtige mennesker.

Lobbyistens værktøjskasse:

- Identificere udfordringer, indhente evidens, udarbejde policy-forslag (gerne med kant, men samfundsviklet).
- Fremme sagen politisk - parlamentarisk pres, regeringskontakter, og dialog med embedsværk (især når politikerne er i opposition).
- Fremme sagen mediemæssigt for at skabe krydspres.

Fremtidens rekruttering er en prioritet for TF, som laver et proaktivt udspil. Ny model for voksentandplejen er et "window of opportunities", men der er også risici. Der skal overvejes: opgaveglidning, ratio, aggressiv interessevaretagelse, mere for mindre, politisk vilje, penge i kassen.

Workshop del 2 - Hvor finder vi medarbejderne i fremtiden? Alternative uddannelses- og kompetenceprofiler i tandplejen

AI og robotter kan ikke erstatte os endnu, så vi er afhængige af vores hænder og vores klinikassistenter.

Personalemangel, rekruttering, usikkerhed omkring kliniksalg, samfundsforståelse for vores fag.

Rapporten fra SST "Fremtidens Tandpleje 2018-2040" har fejlet totalt i sine fremtidsfremskrivninger. Der er ikke indberegnet al støttepersonalet, som primært er klinikassistenter. Der forsvinder flere tandlæger end der kommer. Der er en del tandplejere, der bliver skuffede over faget, og forlader faget og læser videre på andre kandidatfag. Der er flere ældre mænd på fuldtid der går på pension, end kvinder der kommer ind i faget som er på deltid og skal på barsel.

Sundhedspersoner bliver uddannet, fordi der er sygdom i samfundet. Men klinikassistenter er en erhvervsuddannelse (mesterlære). Det er udbud og efterspørgsel. Hvis man ikke tager elever ind, registrerer systemet ikke at der er efterspørgsel. Vi har problemer nu, fordi vi ikke efterspurgt KA-elever i høj nok grad for 10 år siden.

Hvor finder vi så medarbejderne i fremtiden? Vi skal ikke stjæle fra hinanden, men fra andre områder. Medarbejdere fra andre sektorer, der er utilfredse med deres nuværende sektor. Især er sosu'er en god personalegruppe vi kan rekruttere, da de gerne vil have bedre arbejdsvilkår inden for sundhedsfaget. Det giver ikke mening at en god KA skal sidde i receptionen, hvis man ellers mangler KA'er.

En deltager siger at det kun er 1/3 af KA-eleverne der færdiggør uddannelsen. Branchen skal bevise at de har brug for KA'er ved at søge KA-elever.

Sosu-uddannelsen ligner KA-uddannelsen. Selling points for sosu'er til tandplejen: sundhedsområdet og gode arbejdsvilkår. Så kan de få kurser for at lære resten af det tandfaglige.

Tandlæger skal delegere meget mere nedad til tandplejere og KA'er.

Tandlæger og tandplejere har forbeholdt selvstændig virksomhed. Det har KA'er og sosu'er ikke.

Delegation kræver:

- Udvælgelse og oplæring
- Supervision
- Mulighed for at tilkalde hjælp
- Informeret patientaccept
- Skriftlig instruks (relevant og entydig beskrivelse af opgaven, navn på hvem opgaven henvender sig til, dato for ikrafttrædelse, versions nr, hvem er forfatter, hvem er ansvarlig).

Note fra deltager: Man kan også bruge butiksudlærte og andre folk fra servicefaget, og så sende dem på KA-skole bagefter.

Foredrag om fremtiden: Spillereglerne til fremtiden ændrer sig - sådan spiller du med

- Væk din fremtidssans og stil GPS'en fra mere til bedre

Revisorer og advokater oplever at de snart kan erstattes af AI. Vi skal huske at dele de gode oplevelser og de magiske øjeblikke. Giv alle patienter en lille folder om at blive KA!

Vi skal alle have et kørekort til fremtiden, ligesom vi består kørekort til cykel, bil osv. Men hvor skal vi så køre hen?

Vi løber aldrig tør for problemer. Vi skal vide at vi arbejder med de rigtige problemer. Vi har alle fremtidssans.

Vi skal se, mærke og tro!
MBS = Mind Body Soul.

Se fremtiden (mind).
Mærke fremtiden (body).
Tro på fremtiden (soul).

Tænk som en nysgerrig turist, der er på ferie! (og lign en ugle imens)
Nådada?!
Interessant!
Ej hvor fedt!
Det ved jeg ikke!
Godt for dig!

Vi skal gå fra mere til bedre! Bedre regler, bedre politikere, bedre medarbejdere, bedre arbejdsplads, bedre ledere osv.

Den hvide midaldrende mand blev født med en krone på, og nu er alt hvad de gør, forkert.

En gamechanger kan ændre gamle spilleregler til nye spilleregler.
Irriteret = Jeg tager fejl
Indigneret/vred = Jeg har ret
Bange = Jeg er på rette vej
Magisk = Eksperimentér

Lyt højere!
Magi skaber ofte når vi bryder reglerne! Mere rebel, mindre pedel.

Rebel: Sosu har hængt billeder op af nøgne damer, så den gamle mand på plejehjemmet gider stå op når han er i bad. Hun har ikke spurgt om lov, men det virker!

Hvad med PETernity leave? Barsel for sine dyr? Det fleksible arbejdsmarked bliver kun større.

Hvad har vi alle til fælles?

Gamle spilleregler:
Mere! (hårdt). Ligesom spillet Matador.

Nye spilleregler:
Bedre! (svært). Ligesom et puslespil. Eller endnu mere rigtigt: Ligesom en masse små allierede Legopersoner.

Svært? Bange? Så er du på rette vej!

Hvad kan I se frem til?
Vi har taget kampen om det fysiske arbejdsmiljø. Nu kommer det psykiske arbejdsmiljø med Trivsels-Smilely ordning.

Snart vil vi have smartwatches på der dokumenterer hvem der dræner vores energi.

Vi skal arbejde til vi dør, men holde pauser igennem livet.

Bekymringsindustrien er big business!

Fra sygdom til sunddom (lever med sin sygdom)!

Hvad med AI og ny lækker tech? Du kan få nye fede billeder fra Midjourney på 30 sek.
AI forstærker bare det der er i forvejen. Der kommer ikke nogen/noget og redder jer, hvis I ikke ved hvad tand-glæde er.

Vi sætter retningen, og AI erstatter ikke folk, men folk bliver kun erstattet af folk der kan bruge AI.